

EKONOMICKÁ ÚLOHA ŠTÁTU

Autor: PaedDr. Pavol Stach (stach.gymmt@gmail.com)

Predstavitelia jednotlivých ekonomických smerov nie sú názorovo jednotní v otázke ekonomickej úlohy štátu.

Zákonodarná úloha štátu

Ekonomická úloha štátu

1 Štát prijíma zákony a určuje základné pravidlá hry pre trhovú ekonomiku!

2

François Quesnay
1694-1774

Zakladateľ a hlavný predstaviteľ fyziokratizmu. Hlásal politiku **laissez-faire**.

Adam Smith
1723-1790

Hlavný predstaviteľ klasickej ekonómie a zakladateľ ekonomickej vedy. Bol zástancom slobodného trhu a ekonomického liberalizmu (minimálnych zásahov štátu). Je autorom koncepcie **neviditeľnej ruky** trhu.

Jean-Baptista Say
1767-1832

Predstaviteľ klasickej ekonómie a zástanca ekonomického liberalizmu. Je autorom zákona trhu, tzv. **Sayovho zákona trhu**.

Milton Friedman
1912-2006

Držiteľ Nobelovej ceny za ekonómiu, predstaviteľ monetarizmu. Bol zástancom **ekonomického liberalizmu** a jedným z hlavných kritikov keynesovstva.

3

Kritici štátnych zásahov do ekonomiky vychádzali z:

politiky laissez-faire, tzn. „nechať veci plynúť“ — ide o politiku ekonomického liberalizmu a zákazu štátnych zásahov do ekonomiky, ktorá zásadne ovplyvnila predstaviteľov klasickej ekonómie.

neviditeľnej ruky trhu vďaka ktorej trh funguje samočinne ako „Božia prízretelnosť“ a zásahy štátu do trhu sú preto škodlivé.

Sayovho zákona trhu, podľa ktorého si ponuka vytvára automaticky dopyt a na trhu tak vzniká rovnováha. Štátne zásahy by túto rovnováhu narúšali.

kritiky expanzívnej fiškálnej politiky štátu, ktorá môže deformovať trh.

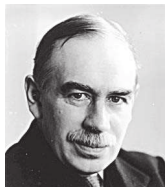
5 Prečo podľa Keynesa zlyháva trh?

Je **neefektívny** — vytvára nedokonalú konkurenciu, negatívne externality a nemo-
tivuje k tvorbe verejných statkov.

Vytvára **nerovnosti** v rozdeľovaní dôchodkov.

Je **nestabilný**, pretože podlieha cyklickým výkyvom ekonomiky.

4

John Maynard Keynes

1883-1946

Zakladateľ keynesianizmu a modernej makroekonómie. Bol zástancom štátnych zásahov do ekonomiky. Tie majú za úlohu zmierniť nepriaznivý vplyv ekonomických cyklov a stabilizovať ekonomiku.

Cieľom štátnych zásahov do ekonomiky je dosiahnuť:

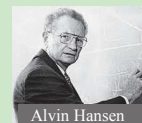
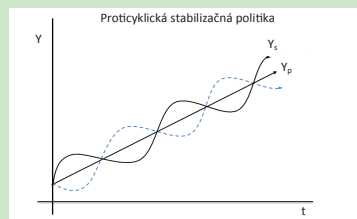
Efektívnosť, kedy štát zabezpečuje podmienky pre efektívnu **alokáciu** (rozdeľovanie) vzácných zdrojov.

Rovnosť, kedy štát **znovurozdeľuje** (redistribuuje) dôchodky.

Stabilitu tým, že **stabilizuje** cyklické výkyvy ekonomiky.

Stabilizačná úloha štátu

Úlohou stabilizačnej politiky je **zmiernenie cyklických výkyvov ekonomiky!**

Alvin Hansen
1887-1975

Americký ekonóm známy aj ako „americký Keynes“. Ako prvý pomenoval skutočnosť, že **cyklický vývoj nemožno odstrániť**, môžeme zmierniť iba maximálnu jeho kolísan.

Úlohou stabilizačnej politiky je pomocou regulácie agregátneho dopytu **vyrovnávať** skutočný produkt (Y_s) s potenciálnym produktom (Y_p) — vo fáze recesie pôsobiť **expanzívne**, stimulujuco, vo fáze expanzie **reštriktívne**, brzdiaco.

Ciele stabilizačnej politiky

Stabilizačná hospodárska politika sa uplatňovala od 50. do 70. rokov 20. storočia. Nezameriavala sa už na odstránenie dôsledkov kríz, ale na zmiernenie ekonomických cyklov. V duchu keynesovstva sa prvým cieľom stabilizačnej politiky stala **plná zamestnanosť (U)**. Postupným vývojom sa ďalšími cieľmi stali aj: **ekonomický rast (G)**, **cenová stabilita (P)** a **vonkajšia rovnováha (B)**.

Zdroje fotografií:

- 1: <http://es.wikipedia.org/wiki/Capitalismo>
- 2: <http://fineartamerica.com/featured/fran%C3%B9is-quesnay-granger.html>
- 3: <http://kids.britannica.com/comptons/art-160060/Jean-Baptiste-Say-in-a-lithograph-by-Gottfried-Engelmann-after>
- 4: <http://necessaryandpropergovt.wordpress.com/2013/01/05/1973-classic-milton-friedman-barking-cats/>
- 5: <http://www.biographyonline.net/writers/keynes.html>
- 6: <http://www.esculapedia.com/biografias/alvin-harvey-hansen/>

10 Formy stabilizačnej politiky

FIŠKÁLNA POLITIKA

Uskutočňuje sa zabudovanými stabilizátormi a zámernou rozpočtovou politikou. Významnú úlohu jej pripisoval najmä Keynes.

MONETÁRNA POLITIKA

Realizujú ju centrálné banky priamymi a nepriamymi nástrojmi. Má rozhodujúce miesto u monetaristov.

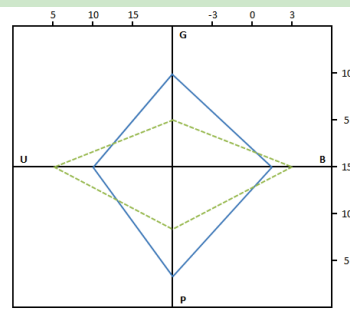
DÔCHODKOVÁ POLITIKA

Označuje sa aj ako mzdovo-cenová politika, resp. mzdová a cenová regulácia. Má sa ňou vplyvať na ceny a mzdy, aby sa zabezpečila relatívna stabilita cenovej hladiny. Patrí k nástrojom keynesovskej hospodárskej politiky.

OBCHODNÁ A MENOVÁ POLITIKA

Prostredníctvom nich sa dosahuje rovnováha platobnej bilancie.

Magický štvoruholník

Magický štvoruholník zobrazuje **úspešnosť stabilizačnej hospodárskej politiky** prostredníctvom naplnenia jednotlivých cieľov. Keďže nemožno dosiahnuť súčasne splnenie všetkých cieľov (vzájomne sa vylučujú), úspešnosť hospodárskej politiky sa **meria plochou štvoruholníka** — čím je väčšia, tým je stabilizačná politika úspešnejšia.